

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ
ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

A1 TÜRK DİLİ VE YAZINI DERSİ
UZUN TEZİ

“BEKLENEN VE UĞURLANAN”
-GODOT-

Kılavuz Öğretmen: Havva Reyhan

Öğrencinin Adı: Derya

Öğrencinin Soyadı: Ağaoğlu

Diploma Numarası: D11290115

Ödevin Sözcük Sayısı: 4000

Araştırma Sorusu: Samuel Beckett’in *Godot’yu Beklerken* ve Ferhan Şensoy’un *Güle Güle* *Godot* adlı tiyatro metinleri, “absürt tiyatro öğeleri” bağlamında nasıl değerlendirilebilir?

ÖZ (ABSTRACT)

Çalışma, Ulusal Bakalorya Programı A1 Türk Dili ve Yazını dersi çerçevesinde bitirme tezi olarak hazırlanmıştır. Tezde, Samuel Beckett'in *Godot'yu Beklerken* ve Ferhan Şensoy'un *Güle Güle Godot* adlı tiyatro eserleri absürt tiyatro öğeleri açısından, benzerlikleri ve farklılıkları bağlamında karşılaştırma yoluyla ele alınmıştır.

Tezin giriş bölümünde, "absürt" kelimenin anlamından yola çıkılarak "absürt akım"ın doğuşu ve tiyatroya yansması değerlendirilmiştir. Burada; absürt tiyatro ve onun öğeleri hakkında bilgi vermek adına hem absürt tiyatronun ne anlama geldiğine hem de absürt tiyatroyla ilişkili olarak belirli geleneksel tiyatro kuramlarına değinilmiştir. Bu bağlamda; araştırma konusunda yer alan iki oyunun yazarları olan Samuel Beckett ve Ferhan Şensoy'un edebî kimlikleri de – benzerlikleri ve farklılıkları göz önünde bulundurularak yapıtların oluşturulmasında tematik anlamda etkilerinin ortaya konması amacıyla- absürdizm çerçevesinde kısaca tanıtılmıştır. Sonrasında çalışmanın metin odaklı devam ettirilmesi gerekliliğinden araştırmaya konu olan eserler kurgusal anlamda kısaca tanıtılmıştır.

Gelişme bölümünde ise; giriş bölümünde değinilen kuramlar, oyun metinleri çerçevesinde ele alınmıştır ve üç ana hatta değerlendirilmiştir. Bunlar; -alt dalları hariç- yapıtlarda öne çıkan (bekleyiş, umutsuzluk, yalnızlık, yabancılaşma, savaş, belirsizlik, saçmalık gibi) temaların "absürtlük" bakımından incelenmesi, oyun karakterleri ve absürtlük, metinlerin absürtlük-oyun kuralları bağlamında incelenmesi olarak bölümlenmiştir. Bu bölümde eserler; uzamsızlık, zamansızlık ve sahnede yaratılan uzaklık gibi alt başlıklarda değerlendirilmiştir.

Sonuç bölümünde ise; her iki eserde söz konusu ögelerle verilmek istenen iletiler birer tezde toplanarak karşılaştırılmış, oyunlarından birbirinden farklı ve benzer oluşlarının nedenleri ve sonuçları irdelenmiştir. Araştırma süresince bilimsel çalışma yöntemleri uygulanmaya çalışılmış, sentezlenen bilgilerin tarafsız gözle değerlendirilmesinin ardından, çalışmada yararlanılan birincil ve ikincil kaynaklar “kaynakça” bölümünde belirtilmiştir.

Kelime sayısı: 244

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ: “SAÇMA”NIN ANLATTIKLARI	5
2. YAPITLARIN “ABSÜRDİZM” AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	6
2.1. Yapıtlarda Öne Çıkan Temaların Absürtlük Açısından İncelenmesi	7
2.1.a. Bekleyiş	7
2.1.a.i. Umutsuzluk	8
2.1.a.ii. Yalnızlık	10
2.1.b. Yabancılaşma	11
2.1.b.i. Bireyin Kendine Yabancılaşması	11
2.1.b.ii. Bireyin Çevresine ve Topluma Yabancılaşması	13
2.1.c. Saçmalık	14
2.1.c.i. Sözel Saçmalık	14
2.1.c.ii. Fiziksel Saçmalık	16
2.1.d. Savaş	16
2.1.e. Godot’nun Belirsizliği	18
2.1.f. Diğer Oyun Düzlemleri	19
2.1.f.i. Mit Barındırma	19
2.1.f.ii. Çok Anlamlılık	22
2.2. Oyun Kişileri ve Absürtlük	23
2.2.a. Oyun Kişilerinin Absürtlüğe Katkısı.....	23
2.2.b. Evrensellik-Absürtlük-Oyun Kişileri Üçgeni.....	24
2.2.c. Dünyaya Atılmış İnsan Düşüncesi, Oyundaki Kişilerle İlişkisi.....	25
2.3. Metinlerin Absürtlük-Oyun Kuramları Bağlamında İncelenmesi	26
2.3.a. Sahnede Yaratılan Uzaklık	26
2.3.b. Zamansızlık ve Uzamsızlık	27
3. SONUÇ: ABSÜRT VE SONRASI	28
4. KAYNAKÇA	30

Araştırma Konusu: Samuel Beckett’in *Godot’yu Beklerken* ve Ferhan Şensoy’un *Güle Güle Godot* adlı tiyatro metinlerinin “absürt tiyatro öğeleri” açısından karşılaştırılarak değerlendirilmesi

1. GİRİŞ: “SAÇMA”NIN ANLATTIKLARI

Absürt, Fransızca kökenli bir sözcük olup “saçma” anlamına gelmektedir. Sözcüğün bu anlamı; edebî akımının da anlatmak istediğini karşılar niteliktedir; çünkü “absürdizm” adı verilen bu akım, İkinci Dünya Savaşı’nın yıkıntılarıyla oluşan “hiçlik” ortamının yarattığı “bunalımlı insan”ı konu almaktadır. Tarihî gerçekliğinden hareketle absürdizm, insanı dünyaya bağlayacak bir değer kalmadığını savunmakta ve bireye varoluşunun nedenlerini sorgulatmaktadır.

Edebiyatta kendini roman ve öyküde göstermeye başlayan akımın tiyatroyla buluşması ise yeni bir türü, absürt tiyatroyu oluşturarak geleneksel tiyatronun ilke ve kuramlarını yıkmıştır.¹ Absürt tiyatro; insanın içinde bulunduğu anlamsız durumu, seyirciyi hayrete düşürecek yeni düzenlemeler ve varoluş sorunsalıyla göstermektedir.

Samuel Beckett, absürt tiyatronun ilk örneklerini verirken; sahnede oyunu, metinde dili, düşüncede geleneksel tiyatroyu yıkmış; bazen sahneye konan tek bir ağız figürünün gerçekleştirdiği monologlar, bazense başına kadar toprağa sokulan oyuncularla, hiçliği var etmiştir. *Godot’yu Beklerken* de absürt tiyatro eserlerinden biridir; Vladimir ve Estragon adlı oyun kişilerinin, hayatlarını kurtaracağını düşündükleri Godot’yu beklemeleri üzerine kurulmuş olan varoluş sancılarını ele alır.

Godot’yla lisedeyken tanışan Ferhan Şensoy absürt tiyatrodan, Godot ve bekleyiş kavramları üzerine kurulu bir oyun yazacak kadar etkilenmiştir. *Güle Güle Godot* adlı bu oyun, suya

---

¹ Söz konusu yıkımlarla ortaya çıkanlar; çalışmanın gelişme bölümünde irdelenecek olan oyunlarda tematik anlamda ortaya çıkan eseniksiz atmosfer, oyun metinlerinin kurgusuzluğu, oyuncu-seyirci yakınlığı, üç-birlik kuralının ortadan kalkışıdır.

muhtaç bir ülkede yaşayan toplumun zalim yöneticisi Godot'nun gitmesiyle suya kavuşmayı bekleyişi anlatırken varoluş sorunsalını irdeler.

Her iki eserin de absürdizm çerçevesinde yazılması ise, eserler için yıkımlar tiyatrosu niteliğini nasıl kazandıkları sorusunu akla getirmektedir ki bu absürt öğelerin irdelenmesiyle yanıtlanacak bir sorudur. Dolayısıyla bu çalışmada, tema ve oyunu oluşturan öğeler açısından benzerlik ve farklılıklar barındıran bu eserler, zengin kurgularıyla absürt öğeler bakımından karşılaştırılarak değerlendirilmektedir.

2. YAPITLARIN “ABSÜRDİZM” AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Godot'yu Beklerken ve onun naziresi *Güle Güle Godot*, absürt öğeleri baz alınarak incelendiğinde; “öne çıkan temalar”, “oyun kişileri” ve “oyun kuramları” olmak üzere üç ana başlık altında değerlendirilebilir.

Oyunlar tematik bağlamda karşılaştırıldığında; “bekleyiş”, “yabancılaşma”, “saçmalık”, “savaş” ve “belirsizlik” kavramlarda ortaklığa sahip oldukları görülür. Bu kavramlar, absürtlükle ilişkilerinden hareketle değerlendirildiğinde ise ulaşılan sonuçlar da benzerlik göstermektedir; örneğin, iki eserde de “bekleyiş” izleği “umutsuzluk” ve “yalnızlık” olgularını da beraberinde getirir ya da “belirsizlik” izleği, “korku” ve “engelleme” sonucuna ulaşır. Bu nedenle bu çalışmada, öne çıkan temalar, içine doğdukları ortamlar ve ortaya çıkardıkları duygu durumları bağlamında irdelenmiştir. Bununla birlikte, bu bölüme oyunun diğer düzlemleri de tematik ilgiden dolayı eklenmiş ve eserlerin absürt yönleri, “mit barındırma” ve “çok anlamlılık” anlamında değerlendirilmiştir.

Oyun kişiler absürtlkle ilişkilendirildiğinde onların bu olguya yapıt içi ve yapıt dışı etkileri incelenebilmektedir. Oyunlarda kişiler sürekli olarak eylemsizlik içindedir ve belli bir süre sonra da okurların belleğinde “dünyaya atılmış insan” düşüncesini doğuracaklardır. Tüm bunlar, evrensellik-birey-absürtlük üçgeni içinde yansıtılmaktadır.

2.1. YAPITLARDA ÖNE ÇIKAN TEMALARIN ABSÜRTLÜK AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1.a. BEKLEYİŞ

Absürdizme göre hayatımız boyunca değişecek ya da değiştirecek bir şeylerin olmasını bekler dururuz. Bu bekleyiş monoton olduğu gibi, insanı yalnızlaştıran, umutlarını yitirmesine neden olan bir eylemdir. Absürt tiyatrodaki bireyler, dünyanın anlamsız durumu içinde kendilerini gerçekleştirmeyi bekler.

Godot'yu Beklerken; Vladimir ve Estragon'un, kendilerinin hayatlarını değiştireceğine inandıkları, yalnızca bir kere görünüp akşam tekrar geleceğine dair söz veren Godot'yu bekleyişlerini anlatır: “*Vladimir: Gidemeyiz. -Estragon: Neden? -Vladimir: Godot'yu bekliyoruz.*”² Godot; Vladimir ve Estragon'u beklemeye tutsak etmiş ve “bekleyiş”i hayatlarındaki tek amaç hâline getirmiştir: “*Vladimir: (...) Burada ne yapmaktayız, işte bütün mesele bu. Ne mutlu bize ki yanıtı biliyoruz. Evet, bu muazzam karışıklığın içinde açık seçik bir şey var: Godot'yu bekliyoruz.*”³

² Godot'yu Beklerken; sayfa 15-16

³ Godot'yu Beklerken; sayfa 104

Güle Güle Godot'da ise; Kavuklu ve Kavuksuz başta olmak üzere ismi verilmeyen toplumunun susuzluktan ve Godot'dan kurtulmak için verdikleri bekleyiş söz konusudur. Burada bekleyiş sadece Godot için değildir. Godot burada da bir umut sembolüdür; ancak bu sefer "*Godot'nun bir gün mutlaka çıkıp gitmesi*"⁴ ve yeni bir Godot'nun gelmesi beklenir.

*"Godot hoş geldi/
Denize düşmüştük,
Gelene sarıldık
Geldi geçti
Başımıza yerleşti
Ağrıdı başımız ve
Kuruldu bu susuzluk düzeni
Gitmedi Godot!
Diyorlar ki kaçacakmış
Bekliyoruz ki kaçsın!
Bekliyoruz, Godot gitsin."*⁵

2.1.a. i. Umutsuzluk

İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan bunalımlı yazar tipinin kendi imgelemine dışa vurması, eserlerde umutsuzluğu ortaya çıkarmıştır. *Godot'yu Beklerken*'de "umutsuzluk" izleği, oyun kişilerinin ufacık umutlarla yaşamalarıyla ele alınmıştır. Öyle ki; bu büyük belirsizlik içinde Godot'nun gelme ihtimali yok denecek kadar azdır; çünkü elçisi niteliğinde

---

⁴ Güle Güle Godot; sayfa 9

⁵ Güle Güle Godot; sayfa 8

olan “çocuk” onlara her akşam Godot’nun randevuyu sonraki güne ertelediğini söylemektedir. Bir anlamda, Godot’nun hiçbir zaman gelmeyeceği vurgulanmaktadır:

“Vladimir: Bay Godot’dan mesaj mı getirdin?”

Çocuk: Evet efendim.

Vladimir: Bu akşam gelmeyecek.

Çocuk: Öyle efendim.

Vladimir: Ama yarın gelecek.

*Çocuk: Evet, efendim.”*⁶

Bu bağlamda, mekândaki cansız figürlerin de umutsuzluk izleğiyle örtüşen kullanımı ele alınabilir. Öyle ki; oyun “*Yapacak bir şey yok.*”⁷ tümcesinin sezdiği umutsuzlukla başlarken; dekor tasvirinde yer alan yaprakları kurumuş ağacın yalnızca birkaç yaprağının yeşermesi umudun azlığına işaret etmektedir.

Güle Güle Godot’da ise; umutsuzluğun ele alınışı farklıdır; çünkü eserde suyun bulunacağına ve başka bir Godot’nun geleceğine dair bir umut varken, Godot’nun gideceğine dair büyük bir umutsuzluk vardır.

“*Kolay kolay gitmez o.*”⁸ biçimindeki düşünceler oyun kişilerinin geneline ait olsa da Kavuklu ve Kavuksuz bu konuda diğerlerinden ayrılırlar. Onlar suyun bulunamayacağını bilmekte ve bu yüzden diğerleri gibi suyu aramamaktadırlar. İki oyun kişinin; Godot’ya karşı yapılan

---

⁶Godot’yu Beklerken; sayfa 120

⁷Godot’yu Beklerken; sayfa 1

⁸Güle Güle Godot, sayfa 62

direnişlerde pasif kalması ve Godot gittikten sonra yönetime karışmamaları, kapıldıkları umutsuzluğun göstergesidir; çünkü onlara göre “*Hiçbir şey gerekli değildir artık.*”⁹

2.1.a.ii. Yalnızlık

Absürt tiyatro, toplumu ele almaktansa bireyi ve onun birey olmak için verdiği mücadeledeki güçsüzlüklerini işler. Oyun kişileri karışıklık barındırıp çelişki yaşadıkları için sürekli bir çatışmaya sahiptirler ve zamanla toplumdan ayrılarak yalnız kalırlar.

Godot’yu Beklerken’de “yalnızlık”, Vladimir ve Estragon’un toplumdan ayrılmış bir şekilde yaşamaları, yalnız kalmamak için birbirlerine duydukları mecburiyetle sağlanmaktadır. Öncelikle; Vladimir ve Estragon’ un “*yarım yüzyıldır*”¹⁰ bir *bekleyişe* bağımlı olduğu düşünüldüğünde; zamanla bir topluluk yaşamına nazaran yalnız kaldıkları ortaya çıkar. Somut olarak bakıldığında, koskoca sahnede bir tek onlar vardır; Pozzo ve Lucky girip çıksa da onlar sahnede sürekli bir başlarındadır. “*Vladimir: Kulaklarımızda hâlâ çınlayan imdat çığlıkları, bütün insanlığa dönük! Ama burada, zamanın bu noktasında insanlık biziz.*”¹¹

Söz konusu yalnızlık; zamanın bu noktasında kalan iki oyun kişisini beraber yaşamaya mahkûm etmiştir; çünkü tek başına kaldıklarında düşünecek ve varoluşlarını sorgulamaya başlayacaklar, hayatta kalma savaşını tek başlarına, daha zor ve acı bir şekilde vereceklerdir: “*Estragon: Öyle anlar oluyor ki; acaba ayrılmamız daha hayırlı olmaz mı diye soruyorum kendime.*”¹²

---

⁹ Güle Güle Godot, sayfa 19

¹⁰Godot’yu Beklerken; sayfa 85

¹¹ Godot’yu Beklerken; sayfa 103

¹² Godot’yu Beklerken; sayfa 23

Güle Güle Godot'da ise; Kavuklu ve Kavuksuz'un toplumdan ayrı ve birbirlerine bağımlı olarak yaşamaktadırlar. Diğer eserden fark ise sahnede yaratılan somut yalnızlığın, daha fazla oyun kişinin var olmasıyla yıkılmış olmasıdır.

Kavuklu ve Kavuksuz'un toplumdan ayrı ve ona yabancıdır. Öyle ki; onlar topluma bağlı yaşamazlar, toplumun yaptıklarıyla ilgilenmez ve ona ayak uydurmaya çalışmazlar. Ayrıca metine bakıldığında; Kavuklu ve Kavuksuz hiç ayrılmamakta, toplumla diyalog haline girmeleri bile beraber olmaktadır; toplumdan ayrılarak yalnız kalmışlardır. Bu yalnızlık, *Godot'yu Beklerken*'de olduğu gibi karakterleri birbirine mecbur olmaya itmiştir; çünkü onlar, beraber olduklarında var oluyor ve varoluşları hakkında düşünmemeyi daha kolay başarıyorlardır: “*Kavuklu: Ne diyoruz? - Kavuksuz: Hiç! Aramızda top çevirip zaman kazanıyoruz, beraberlik neyimize yetmiyor(...)*”¹³

2.1.b. YABANCILAŞMA

Absürt tiyatro, birey olmak için mücadele eden ve topluma ayak uydurmaya çalışan kitle insanını ele alır. Bu bireyler, toplum normlarına uymaya çalıştıkça, kendilerine ve zamanla eriyip başka topluma yabancılaşırlar.

2.1.b.i. Bireyin Kendine Yabancılaşması

Godot'yu Beklerken'de bütün oyun kişilerinin zamanla benliklerine yabancılaştıkları görülür. Bu yabancılaşma, bireylerin yaşamındaki küçük ayrıntılarla belirtilmiştir. Örneğin,

---

¹³ Güle Güle Godot, sayfa 13

Vladimir'in birinci perdede giymekte zorlandığı çizmeler, perdenin sonunda sahnenin köşesine bırakılır ve ikinci sahnede de aynı yerde durmaktadır. Estragon'un "*çizmeleri başkası aldı, giydi, kendininkiyle değiştirdi*"¹⁴ düşüncesiyle, Vladimir çizmeleri rahatlıkla giyer. Oysa o çizmeler ona acı veren çizmelerden başkası değildir. Vladimir zamanla acıya alışmıştır; acıdan yakınan oyun kişisi gitmiş, çizmeleri rahatlıkla giyen Vladimir gelmiştir.¹⁵

Estragon ise, benliğine yabancılaştığını kabullenmiş gözükmektedir. "*Daima bir şey buluruz, değil mi Didi, bize var olduğumuz izlenimini verecek?*"¹⁶ sorusuyla varoluşuna atıfta bulunan oyun kişisi; özü sabit olmasına rağmen, varoluşunu "izlenimler" vererek değiştirdiğini ve zamanla kendine yabancılaştığını kabullenmiş durumdadır.

Pozzo ve Lucky'deki yabancılaşma ise, yaşlanmalarından dolayı ortaya çıkmıştır. Öyle ki, "*Bende acı çektirilecek adam hâli var mı?*"¹⁷ sorusunun yanıtını şüphesizce bilen Pozzo, ikinci perdede kör olmuştur. Lucky ise tiradıyla zamanında gençken birçok şey bildiğini bunları çok sık dile getirdiğini belli ederken artık düşünmeye takati kalmadığını gösterir.

Güle Güle Godot'da da tüm oyun kişileri, oyunun düzleminden önceki zamanda Godot'nun hayatlarını iyi yönde değiştireceğini düşünmüşlerdir; ancak oyunda onun gitmesini beklemektedirler. Godot gittiğinde ise tekrar boşluğa düşmüş ve Godot'nun gelmesini istemişlerdir; yani oyun kişileri, oyun düzlemindeki zamanda öncesinden itibaren ne istedikleri konusunda bile kendilerine yabancıdırlar.

---

¹⁴Godot'yu Beklerken; sayfa 87

¹⁵ Ayşegül Yüksel bu konuda "...Toplumsal çevre içinde önemli bir işlev taşıyan, etkin bir kişi olmaya çalışmak, bu çevrenin gerektirdiği kurallara göre davranarak saygıdeğer bir toplumsal benliğe sahip olmak, insanın kendisini aldatmasından başka bir şey değildir." (sayfa 37)

¹⁶ Godot'yu Beklerken; sayfa 8

¹⁷ Godot'yu Beklerken; sayfa 47

2.1.b.ii. Bireyin Çevresine ve Topluma Yabancılaşması

Godot'yu Beklerken'de oyun kişileri Vladimir ve Estragon'un öncelikle birbirlerine yabancılaştıkları görülmektedir. Onların elli seneyi aşkın paylaşımları, tüm hareketliliğini yitirmiştir. Diyaloglarından artık birbirlerine bir şey anlatamadıkları görülür: “*Eiffel Kulesi'nden el ele ilk atlayanlar olabilirdik pekala. Üstümüz başımız düzgündü o zamanlar. Artık çok geç (...)*”¹⁸ Bu bağlamda, Pozzo'nun da zamanla Lucky'ye yabancılaştığı görülmektedir. Öyle ki; Pozzo eskiden Lucky'den yarar sağlayabilmekteyken şimdi “onu yavaş yavaş öldüren” bir “hayvan” hâline gelmiştir.

Güle Güle Godot'da ise Kavuklu ve Kavuksuz öncelikle birbirine yabancılaşmaya başlamıştır ve “artık” sadece saçma diyalogları vardır. Nitekim bu yabancılaşma onlar tarafından da kabul edilmektedir:

“Kavuklu: Susadık tabii.

Kavuksuz: Saçmalıyoruz.

Kavuklu: Evet.

Kavuksuz: Yani artık bir bütünüün birbirini tamamlayan parçaları değiliz.

*Kavuksuz: Doğru.”*¹⁹

İki eserde de oyun kişilerinin öncelikle yakın çevrelerine yabancılaşmalarını sonrasında içinde buldukları topluma yabancılaşmaları takip etmektedir. *Godot'yu Beklerken*'de Vladimir ve Estragon'un toplumdan neredeyse korkan bireyler oldukları görülmektedir: “*Estragon ve Vladimir yavaş yavaş cesaretlenip, Lucky'nin çevresinde dönüp tepeden tırnağa*

¹⁸ *Godot'yu Beklerken*; sayfa 10

¹⁹ *Güle Güle Godot*; sayfa 19

incelerler. (Pozzo'yu)"²⁰ Bu yabancılaşma, onların elli yılı aşkın bir süredir toplumdan ayrılmış bir şekilde bekleyişlerini sürdürmekten kaynaklanıyordur ve bu yüzden oyun düzlemi zamanda kendileri dışındaki kişilere tereddüt ederek yaklaşmaktadırlar.

Güle Güle Godot'da ise, Kavuklu ve Kavuksuz'un topluma yabancılaştığını; toplumun hiçbir normuna uymamalarından anlamak mümkündür. Toplum su ararken onlar sadece oturur, toplum Godot gitsin diye direnirken onlar ne yaptıklarını çözmeye çalışıyorlardır ve Godot gittikten sonra iktidara kimin geçeceğini önemsemeyenler yine onlardır. Bu eserde, Godot da topluma yabancılaşmıştır; çünkü geldiğinde toplum tarafından benimsenirken artık halkı kapısını çaldığında "*Evde yokum.*"²¹ diyen "zalim" ve ülkesini terk etmiş biridir.

2.1.c. SAÇMALIK

Absürt tiyatrodaki yaratılan (fiziksel veya sözel) saçmalık, insan hayatının, muazzam karmaşa içinde anlamsız ve uyumsuz olmasının sahnede gösterilmesinin amaçlanmasından kaynaklanır.²²

2.1.c.i. Sözel Saçmalık

Godot'yu Beklerken'de yaratılan sözel saçmalık, oyun kişilerinin diyaloglarıyla ele alınabilir. Öncelikle, Vladimir ile Estragon'un diyalogları çoğunlukla anlamsızdır ve diyaloglarının

---

²⁰ Godot'yu Beklerken; sayfa 30

²¹ Güle Güle Godot; sayfa 47

²² Sevda Şener, bu tiyatro düşüncesi hakkında "insanda sanıldığı gibi düzenli uyumlu bir evren düzeni yoktur. Her şey rastlantısal ve acımasızdır. İnsan kendini bir kargaşa içinde görür. Dünyayı usla açıklamak imkânsızdır." der.

anlamli olup olmaması da onlar için önemli değildir; çünkü yapılan bu laf kalabalığının saçmalığı sayesinde düşünmüyorlardır:

“Vladimir: Ama onsuz da yapabildik.

Estragon: Que voulez- vous?

Vladimir: Efendim?

Estragon: Que voulez- vous?

*Vladimir: Que voulez- vous. Aynen.”*²³

Güle Güle Godot'da sözel saçmalık, yapılan söz oyunlarının bilinçlice yapılması açısından farklılık gösterir. Öyle ki, Kavuklu ve Kavuksuz'un konuşmaları da anlamsızdır; ancak diyaloglarla saçmalığın bilindiği belirtilir:

“Kavuksuz: Hangi otel?

Kavuklu: Genelde otel! Hep oteldeyiz ya biz...

Kavuksuz: Otel ne?

Kavuklu: Bildiğimiz o ince uzun tel! o tel!

Kavuksuz: Saçmalıyorsun.

*Kavuklu: Biliyorum.”*²⁴

Eserde, sözel saçmalık bağlamında ele alınması gereken diğer kişi, Leke'dir. Leke, konuşmalarında Türkçe'nin anlamlı hiçbir sözcüğünü kullanmazken, o sözcüklere başka Türkçe ekler getirerek, durumlara uygun yeni sözcükler üreterek sözel saçmalığı yaratır:

²³ Godot'yu Beklerken; sayfa 83

²⁴ Güle Güle Godot; sayfa 7

“Leke: Hamalgam (Hamal gibi, her ikisinin de elinden bavulları alır, yarım adım gerilerinde de yerini alır.)”²⁵

2.1.c.ii. Fiziksel Saçmalık

Fiziksel saçmalık ise, eserlerde yaratılan hareketlerin anlamsız, saçma durumudur. *Godot’yu Beklerken*’de Vladimir ve Estragon zaman zaman anlamsız bir şekilde sahnede yürür, sahneden çıkar ve tekrar girer. *Güle Güle Godot*’da ise, Kavuklu ve Kavuksuz bilmedikleri hâlde tavla oynar, ülkede su olmadığını bildikleri hâlde çay isterler. Bu gibi “gereksiz” hareketlerle yaratılan fiziksel saçmalık, oyun kişilerinin bekleyişinde geçen uzun zamanı bir şekilde geçirmek için başvurdukları eylemlerdir.

2.1.d. SAVAŞ

Absürt tiyatro ile ilgili olarak umutsuz bir atmosferden, yabancılaşma sonrası yalnız kalmışlıktan ve hiçliğin yarattığı saçmalıktan söz edildi. Savaş teması ise, bu olguların nedeni olabilecek niteliktedir. Sartre, bu konu hakkında; “*Savaşlar nedeniyle insanların yeryüzüne olan güvenleri azalmıştır. Yaşamın mutlak bir değeri kalmamıştır.*”²⁶ der. Diğer bir deyişle, tiyatrodaki hiçliğin sergilenmesi, insanın yalnız ve anlamsız bir bekleyişte olması, tarih boyunca insanın yıkıcı savaşlara tanık olması nedeniyledir; çünkü hayata olan güvenin yerini, onun anlamsız olduğu düşüncesi almıştır.

---

²⁵ Güle Güle Godot; sayfa 62

²⁶ Absürt Tiyatro; sayfa 25

Godot'yu Beklerken'de; savaş teması, II. Dünya Savaşı'nı çağrıştırmasıyla ortaya çıkar; oyunun anlatım düzleminde söz konusu savaş sonrası etkisini yansıtan Vladimir ile Estragon ve sömürge yarışını temsil eden Pozzo ile Lucky bulunmaktadır. Eserdeki birtakım ayrıntılar, savaş çağrışımını vermektedir:

“Yakınlarda bir çığlık duyulur. Estragon havucu düşürür. Donakalır, sonra kulise doğru atılırlar. Estragon yarı yolda durur, döner, havucu yerden alır, cebine tıkar, (...) Vladimir'in yanına koşar. Birbirlerine sarılı, başları omuzlarına çökmüş, tehlike karşısında ürkmüş beklerler.”²⁷

Bu bağlamda, Pozzo ve Lucky'nin yansımaları da II. Dünya Savaşı'yla alakalıdır. Öyle ki; Pozzo, Lucky'yi satın almıştır ve çıkarlarını sağladıktan sonra onu satmaya çalışmaktadır. Bu durumda Pozzo, emperyalist düzendeki sömürücü devlet, Lucky de onun sömürgesi gibidir:

Güle Güle Godot'da ise, savaş teması tarihsel bir olayı çağrıştırmaktan daha çok; su bulmak, yaşamak ve Godot için verilen savaşlar olarak ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, Kavuklu ve Kavuksuz; dünyanın anlamsızlığında çektikleri acıyı büyütmek için türlü oyunlara başvurarak zaman geçiriyorlardır: *“Kavuklu: Sabun gibi yaşıyoruz işte, bir kalıp sabun gibi(...) Sabun gibi her gün köpürüp, bir şeylerimizi yitirerek sudan şeylerle...”²⁸*

Su bulmak için verilen savaş ise, ülkede yıllardır umutla sürdürülen direnişi de kapsayan bir savaştır. Halk suyu aramaktadır ve bulduğunda onu nasıl eşit dağıtacaklarını düşünmektedirler. Bu mücadele, metinden anlaşıldığı üzere oyun düzlemindeki zamandan öncesine dayanmaktadır:

²⁷ *Godot'yu Beklerken*; sayfa 26

²⁸ *Güle Güle Godot*; sayfa 6-7

“İtoluit: (...) Size söz veriyorum, pek yakında öyle bir suya kavuşacak ülkemiz ki hepimiz yüzme öğrenmek zorunda kalacağız. Sizden istenilen biraz sabır. (...)

Toprak: Dört kuşaktır sabrediyor bu ülkenin insanları. Karnımda taşıdığım çocuk beşinci kuşak.”²⁹

Yeni bir düzen için Godot'nun gitmesini isteyen köy halkı verdiği bu savaşı kazanır; yaptıkları direniş sonrası Godot gider. O gittikten sonra çıkan karmaşa ise, savaşın halka amacını unutturacak kadar yıpratıcı olduğunu göstermektedir.

2.1.e. GODOT'NUN BELİRSİZLİĞİ

Her iki oyunda da Godot, sınırlı bir şekilde betimlenen, bunun sonucunda korku ve engelleri doğuran bir oyun kişisidir. Ne var ki bu durum, metinlerce ona yüklenen sınırlı özelliklerinin çözümlenmesiyle absürt bir düşünce taşıyor olabilir.

Sınırlı tasvir; *Godot'yu Beklerken*'de Godot'nun kim olduğunun bilinmeyişine, *Güle Güle Godot*'da ise ona birçok anlam yüklenişine yol açmıştır. İlkinde Godot ertesi gün geleceğine söz vermiş ancak gelemeyendir; kim olduğu, elçisi olan Çocuk kişisi tarafından dahi bilinmemektedir.³⁰

Güle Güle Godot içinse; Godot tek bir kişi olarak irdelenememektedir; çünkü o hem halkına yabancılaşıp gitmesi beklenen zalim bir hükümdar hem de gerçek olanının gelmesi ve her şeyi düzeltmesi beklenen bir kimsedir.

²⁹ Güle Güle Godot ; sayfa 40, 41

³⁰ Çocuk kişisi Godot'yu sadece sakalları olan hem babacan hem ödül veren bir kimse olarak anlatır. Üstelik bu tasviri sadece birinci perde için geçerlidir; ikinci perdede kim olduğunu bilmemekte ve birinci perdede yaptığı tasviri hatırlamamaktadır.

Söz konusu beklentiler ise korkuyu ve dolayısıyla engelleri doğurmaktadır. *Godot'yu Beklerken* için gelme ve gelmeme ihtimali korku vericidir; çünkü gelmesi durumunda kim olduğunun bilinmemesi, onun acımasız biri olabileceği ihtimalini de doğurur ki bu ondan beklenenleri karşılamaması demektir. Gelmemesi durumundaysa hiçbir beklentiye karşılayamayacak, gelecek korkusunu yaratacaktır: Vladimir ve Estragon varoluşlarını gerçekleştirememeye korkusu yaşayacak, yine de beklemeye devam edecek ve bu bekleyişse Vladimir ve Estragon için başka bir yere gidememelerine yol açarak onları engellemiştir. *Güle Güle Godot*'da da beklentilerin gerçekleştirilmesi korkusu, engelleri doğurur. Godot'nun gitmemesi korkusuyla oyun kişileri "Godot nöbeti"ndedirler. Bununla birlikte ülkedeki yokluğun devam etmesi korkusuna rağmen bu yoklukların giderilmesi çabaları da oyun kişilerini engellememiştir: Ferhat su ararken herkes, yokluk içinde onu beklemektedir.

Söz konusu durumlar ise şöyle sentezlenebilir: uğurlanması veya karşılanması fark etmeksizin Godot, beklentiler yüklenen ve söz konusu beklentileri gerçekleştirmesi gereksinimiyle beklenen kimsedir. Bu ise; bireyin ona göre hayatının istediği gibi olması, varoluşunu gerçekleştirebilmesi için gerekli olan kişi, olay, durum ve benzeri beklentilerin gelmesini beklemekle hükümlü olduğu fikrini doğurur ki bu; absürt tiyatronun ayna tuttuğu bireydir.³¹

2.1.f. DİĞER OYUN DÜZLEMLERİ

2.1.f.i. Mit Barındırma

Oyunların mitlerle ilişkisi, *Godot'yu Beklerken*'de, diyaloglarda Yunan mitolojisine yer verilmesiyle, *Güle Güle Godot*'da Arap efsanelerine göndermede bulunulmasıyla göze çarpmaktadır.

---

³¹ Girişte belirtildiği gibi, absürt tiyatronun insanoğlunu tüm acizliği, umutsuzluğu ve hiçliği içinde göstererek şaşırtmak ve bunun üzerinde düşündürmektir.

Öncelikle Pozzo konuşmalarında içinde bulunulan durumu açıklama amacıyla Yunan mitolojisinden tanrılara yer verir: “*Yatışıyor, (çevresine bakınır) zaten her şey yatışıyor. Büyük bir sakinlik kaplıyor her yeri. Dinleyin! Pan uyuyor.*”³² Pan, karşısına çıktığı insanları öylesine korkutmaktadır ki ortalığın sakinleşmesi ancak “Pan”ın uyumasıyla özdeşleştirilebilmektedir.

Benzer biçimde oyunda birçok kez Hıristiyan mitolojisine atıfta bulunulmuştur. Oyunda, iki hırsızdan birinin kurtulmuş olması, bu göndermelerden biridir.³³ Mite göre çarpmıha gerilmiş iki hırsız vardır. Dört İncil yazarının sadece biri, hırsızlardan birinin kurtulduğundan bahsetmektedir; en çok inanılan da bu yazarın kaynağıdır. Vladimir, diğer üç kaynağa inanılmasının nedenini “bilinen tek versiyonun, kurtulan hırsızdan bahsedilen” olmasıyla açıklamaktadır. Oysa Beckett, yaptığı bu mit göndermesiyle insanın her zaman kurtulmaya çalıştığının iletisini pekiştiriyordur: “*Asılmış katillerden biri onu aşağılıyordu. Mesih değil misin sen?*”³⁴

Oyunda Godot’nun beyaz sakallı olarak tasvir edilmesi; Godot’nun tanrı olması olasılığını, İncil’e yapılan gönderme ile güçlendirmektedir.³⁵ Bütün bu zaman ve mekânsızlığın içinde tek referans noktası olan ağaç da İncil’e göndermedir. Ağacın tek gecede yapraklanmış olmasının olasılıksızlığı, İncil’i anımsatır.³⁶

Güle Güle Godot’da ise; ‘Ferhat’ın Arap mitleriyle ilgisi dikkat çekmektedir. Oyunda; Ferhat su bulmak için Godot’nun söylediği ‘Bindiken’ dağına yalnız gitmekle, suya kavuşmak için

³² Godot’yu Beklerken; sayfa 42

³³ Godot’yu Beklerken; sayfa 12-13

³⁴ Luka 21: 12-13

³⁵ Öyle ki Luka versiyonu İncil’de Godot’dan beyaz sakallı olarak bahsedilir.

³⁶ İsa onlara simgesel bir öykü anlattı: “İncir ağacına ve bütün ağaçlara bakın. Yaprak sürdüklerini görünce, yazın geldiğini anlarsınız. Bunun gibi, bu olayları gördüğünüzde de Tanrı hükümrانlığının yakında olduğunu bilirsiniz.” (Luka 21: 29-31)

“Kırmızı Başlı Pembe Canavar”ı öldürerek dağı delmek durumundadır. Ferhat’ın içinde bulunduğu bu durum akla Ferhat ile Şirin efsanesini getirmektedir. Mite göre Ferhat; Şirin’e kavuşmak için Amasya yakınlarında bir dağdan su çıkartıp, kente aktarmakla görevlendirilmiştir. Ferhat, görevini başarır; ancak Şirin’e kavuşamaz. *Güle Güle Godot*’da ise Ferhat suyu bulmuş, ancak ülkesini suya kavuşturamamıştır.

“(…)Ferhat girer, sırlıklam.

Ferhat: Durun! Delinmez değildir dağlar!

Kavuklu: Çok geç kaldın, Kardeşim, Oyun bitti!”³⁷

Oyunun bu mitle olan ilişkisiyle, gerçek hayatın bu gibi inanılmış mucizelerden uzak olduğu vurgulanmaktadır. Öyle ki, oyuna göre Ferhat, dağı delememiş, ülke suya kavuşamamıştır.

Oyunlardaki mit bazı, çeşitli iletileri güçlendirmek amacından kaynaklanıyor olabilir: Eserlerin birinde Habil ve Kabil olaylarının hâlâ devam etmesi, diğerinde ise suyun hiçbir zaman gelmeyeceği vurgusu, insanlığın, yüzyıllardır yaşamasına rağmen her şeyini yitirmişliği ve hiçlikle boğuşmakta oluşu görüşünü yansıtmaktadır.

İnsanlık, mitolojik dönemden itibaren ölümsüzlüğü için savaşmıştır fakat toprağa yazgılı, ölümlüdür. Oysa yaşadığı savaş, devrim gibi olaylar onu öyle yıpratmıştır ki artık, ölümsüzlük için değil, sadece yaşamak için uğraşmaktadır. Estragon ve Vladimir’in kısıtlanmış birer Havva ve Adem olmaları buna en uygun örneklerden biridir.

---

³⁷ Güle Güle Godot; sayfa 82

2.1.f.ii. Çok Anlamlılık

Absürtlüğün tiyatroyla anlatılması, çok anlamlılığı belirginleştirir niteliktedir ve metinlerin uzamsal anlatımlarının, kişilerinin, somut olarak sahnede çağrıştırdıklarının birden fazla anlamla ilişkilendirilmesine yol açmaktadır. *Godot'yu Beklerken*'de, oyun kişilerinin ve simgelerin birden çok fikri çağrıştırmasıyla, *Güle Güle Godot*'da ise kişiler tarafından yaratılan monolog ve tasvirlerle birden çok anlam yüklenmesiyle “çok anlamlılık” yaratılmıştır.

Godot'yu Beklerken'de, oyun kişileri birçok bağlamda incelenebilmektedir. Vladimir ve Estragon bekleyişleri yüzünden umutsuz ve yabancılaşmış ikiliyi, ikinci dünya savaşından etkilenip tüm benliğini yitirmiş iki dost veya Âdem-Havva'nın ilişkisinin post-modern yansıması olabilirken; alegorik anlamda, ölüm-doğum, his-bellek gibi olguları yansıtıyor olabilmektedir.

Güle Güle Godot'da ise, Godot'ya yüklenen anlamlar, Leke'nin monologları ve Kavuklu ile Kavuksuz'un diyalogları bu anlamda verilebilecek örneklerdir.³⁸ Leke'nin yarattığı monologlar hem sözel anlamda bir saçmalık iken hem de metindeki durumlar göz önüne alındığında anlamlanabilen sözcükler olabilmektedir. Örneğin, sahneye bavullarıyla girerken Leke, ‘Hamalgam!’ der. Türkçe’de herhangi bir anlamı olmayan sözcüğün, oyundaki saçmalamalardan biri olabileceği düşünülebileceği gibi, Leke'nin bavulları alması ve taşırcasına iki adım atmasıyla ‘hamallık’ yapmak istemiş olduğunu açıkladığı da görülür.

---

³⁸ Godot'nun çok anlamlılığı, farklı bir alt başlık hâlinde incelenmişti.

2.2. OYUN KİŞİLERİ VE ABSÜRTLÜK

2.2.a. Oyun Kişilerinin Absürtlüğe Katkısı

Her iki oyunda da oyun kişilerinin absürtlüğü ile absürdist felsefelerinin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu fikirler, metinde belirli olgularıyla çağrıştıran iletiler hâlinde açığa çıkmış ve hem yapıt içi hem yapıt dışı olarak “absürtlük” fikrine katkıda bulunmuşlardır.

Godot’yu Beklerken için yapıt içi kişi-absürtlük ilgisi birtakım örnekler üzerinden açıklanabilir: Ölüm bir kurtuluş yolu olsa da, yaşamak ve acı çekmek insanlığın sorumluluğudur. Bu bağlamda Vladimir ve Estragon, kendilerini asmayı erteler, Lucky ölmek üzere olsa da yükünü çekmek zorundadır. Bununla birlikte insan belirsizlik içinde yaşar ve ölür; çünkü toprağa yazgılıdır. Oyun kişileri belirsizlik içinde yaşadıklarının ve toprağa yazgılı olduklarının bilincindedir. Vladimir ve Estragon bu belirsizliği yıkmak amacıyla “Godot’yu Bekledikler”ini bilirler. Ayrıca, Dünya adaletsiz bir yerdir ve bu adaletsizliği, insanlık elinde olanları yitirerek elde etmiştir. Vladimir ve Estragon, bu yitirilerek elde edilmiş hiçliğin içinde yaşamakta ve hiçliği temsil etmektedir.

Güle Güle Godot’da ise insanlar, yaşama sorumluluğunun bilincindedir ve inanışları gereği acı çekseler de yaşarlar. Kavuklu ve Kavuksuz da, tıpkı Vladimir ve Estragon gibi kendilerini asmazlar. Aynı zamanda yokluğun içinde hayat devam etmekte ve Toprak bir can dünyaya getirmektedir. Önemli olan, insanın belirsizlik içindeki varlığıdır. Bu varlığı anlamlı kılmak için insan, onu kurtarmaya yeterli olmasa bile inanmaktadır. Bu yüzden, Ferhat bulacağına inandığı suyu ülkesine taşıyamaz, Kavuklu’nun inançla beklediği Godot gelmez. Bununla birlikte bu yokluğun içinde insanın hayatını sürdürebilmesi için bir umut vardır. Toprak’ın çocuğu olması, Ferhat’ın oyun sonunda bile dağların delinemez olduğunu düşünmesi, gitme

olasılığı olmayan Godot'nun gitmiş olması, oyun kişisi-absürtlük ilişkisi içinde değerlendirilmektedir.

2.2.b. Evrensellik-Absürtlük-Oyun Kişileri Üçgeni

Birinci ve İkinci Dünya Savaşı, tüm insanlığı etkisi altında bırakan olaylar olmuş, verdiği zararlardan sonra absürdizme evrensellik düşüncesini açmıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu yüzden bir ırk düşüncesi kalmamış, evrensellik ortaya çıkmıştır.

Evrensellik; her iki eserde de oyun kişilerinin evrenselliği, metinlerin kurduğu uzamsızlık ve diğer dillerle olan etkileşimlerle işlenmiştir. *Godot'yu Beklerken*'de Pozzo, Vladimir, Estragon; *Güle Güle Godot*'da Leke, Toprak, Bokko gibi isimler herhangi bir ırka mensup olmayan evrensel isimlerdir. Bunun gibi oyun kişilerinin figürlerinin de evrensel olduğu, içinde buldukları durumların bütün insanlığa ait olduğunu düşündükleri görülmektedir:

*“Kavuksuz: Sen mi Sezar oluyorsun? - İtoluit: Hayır efendim, herkes Sezar.”*³⁹

Her iki metinde de uzamlar net olarak belirtilmemiştir. *Godot'yu Beklerken*'de uzam “kır yolunda bir ağaç” yanyken, *Güle Güle Godot*'da herhangi bir ülkedir.

Bir millete özgü söz dağarcığı olan dil, metinlerin orijinal dillerinden başka dilleri de içermesiyle evrenselliğe kapılarını açmıştır. *Godot'yu Beklerken*'de “*Estragon: Que voulez-vous?*”⁴⁰ alıntısı ile *Güle Güle Godot*'da “*Bokko: Ne diyorsunuz lans siz?*”^{41 42} tümcesi bu duruma gösterilebilecek örneklerdendir.

³⁹ Güle Güle Godot; sayfa 46

⁴⁰ Godot'yu Beklerken; sayfa 83 (Que voulez-vous? Fransızca bir sorudur ve çevrilerek yazılmamıştır.)

⁴¹ 's' çoğul takısı İngilizceye ait bir yapıdır.

⁴² Bokko'ya ait olan replik için: Güle Güle Godot; sayfa 38

2.2.c. Dünyaya Atılmış İnsan Düşüncesi, Oyundaki Kişilerle İlişkisi

Varoluş felsefesinden kaynaklanarak absürt eserlerde “dünyaya atılmış insan” düşüncesinin izleri görülür. Bu düşünceye göre insanın dünyaya atılmış olması düşüncesi ve bir gün ölecek olması, belirsiz yaşamının içinde net olan iki durumdur. İnsan, bu anlamsızlığın içinde “rastgele” yaşamı anlamlandırmak adına özüne ait değerli bir şeyler bulmaya çalışmaktadır. Burada ortaya çıkan “Varoluş, özden gelir.” savı, insanın dünyaya atıldığı andan itibaren acı çekerek varoluşunu bularak bir öz belirleyeceğini savunmaktadır.

Her iki metinde de bu fikir oyun kişilerinin varoluş sancuları çekmeleriyle ve zamanlarının boşa geçtiğini belirtmeleriyle işlenmiştir:

“Vladimir: Elden bir şey gelmez.

Estragon: Çırpınsak da nafile.

Vladimir: Neyse odur insan.

Estragon: Mücadele nafile.

Vladimir: Aslı değişmez insanın.”⁴³

“Kavuklu: Kafam çok karışık.

Kavuksuz: Sus!

Kavuklu: Susunca beynim tatile girmiyor ki!”⁴⁴

Her iki oyun uzamının esenliksizliği, kişilerinin umutsuzluğunu ve hayatın rastgele oluşunu vurgular niteliktedir. *Godot’yu Beklerken*’de sahne “bataklık” olarak nitelendirilmiştir. *Güle*

⁴³ Godot’yu Beklerken; sayfa 25-26

⁴⁴ Güle Güle Godot; sayfa 6

Güle Güle Godot'da ise uzamın güneşsiz, aysız, çiçeksiz ve dolayısıyla mutsuzluk veren yapısı dile getirilmiştir:

“Kavuksuz: Kimleri öldürdüm ben Allah aşkına?

Kavuklu: Güneşini, ayını, çiçeklerini.

Kavuklu: Her şeyini öldürdün sen!”⁴⁵

Kısacası oyun kişileri için özleri boşa geçmiştir. Uzun süreli bekleyiş, bekleyişin monotonluğu ve yıpratıcılığı, belirli bir varoluş elde edememiş anlamına gelmiş ve varoluş sancısını dindiremeyen bir öz boşluğuna dönüştürmüştür. İki metinde de Godot gelmemiştir:

“Bir şeyleri, bir yerlere tıktırdık

Geçti ömür

Bakıyoruz

Özgeçmiş, öz boşa geçmiş

Şeylerimiz, çok anlamsız (...)”⁴⁶

2.3. METİNLERİN ABSÜRTLÜK-OYUN KURAMLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

2.3.a. Sahnede Yaratılan Uzaklık

Absürt tiyatronun, “izleyiciyi insanlık durumunun çılgınlığı içinde karşılaştırmak ve kendi durumunu bütün karanlığı içinde göstermek” amacından ötürü; sahnede yaratılan uzaklık, seyirciyi hayretlere düşürür niteliktedir.

---

⁴⁵ Güle Güle Godot; sayfa 56

⁴⁶ Güle Güle Godot, Özün boşa geçişinin şarkısı: sayfa 70

İki oyunda da uzaklık, bilinçli yapılan sözel saçmalık ve sahnenin betimlenmesiyle ortaya çıkmıştır. Oyunlarda sahne bataklığa benzetilmektedir. Saçmalık ise, geleneksel tiyatroya alışkın seyirci baz alındığında şaşırtıcı bir durumdur, metinle özdeşim kurulmasını engelleyerek seyirciyi iter.⁴⁷

2.3.b. Zamansızlık ve Uzamsızlık

Absürt tiyatronun yıktığı diğer unsur ise zamanı ve uzamı yıkışıdır. İnsan hayatındaki hiçlik, hiçbir olayın gerçekleşmediği kurgusuzluğu getirirken zamanın ve uzamın metindeki yerini edilgen kılmıştır.

Bu bağlamda her iki eserde uzamsızlık, içinde bulunulan uzamın tasvirinin detaydan ve gerçeklikten uzak oluşuyla benzerlik göstermektedir. *Godot'yu Beklerken*'de ana uzam 'kır yolu, bir ağaç' iken, *Güle Güle Godot*'da sadece sahne olarak belirtilir. Bunun dışındaki uzamlar, realitede var olmayan uzamlardır: Estragon kendini 'Phone Irmağı'na atmıştır, Ferhat 'Bindiken Dağı'na gitmektedir.

Zamansızlık ise, iki metinde de belirleyici nitelikte tarih olmamasıyla dikkat çekmektedir. *Güle Güle Godot*'da saatin yokluğu vurgulanırken, *Godot'yu Beklerken*'de değişen tek zaman ibaresi 'bir gün'dür.

---

⁴⁷ Saçmalık, ayrı bir alt başlık altında değerlendirilmiştir.

3. SONUÇ: ABSÜRT VE SONRASI

Tezin ilk bölümünde absürt tiyatronun bir yıkımlar tiyatrosu olduğu belirtilmiş ve devamında bu yıkımlarla ne anlatılmak istendiği değerlendirilmiştir. Yıkımlar, üç-birlik kuralı, sahne seyirci yakınlığı ve olay örgüsü odaklılığıdır. Üç-birlik kuralı bir metinde olay örgüsünün yer mekân ve zamana göre çevrenmesiyle; absürt tiyatrodaki mekân da zaman da kurgu da yoktur. Oyunun seyirciyle bir bütün olduğunu savunan “sahne-seyirci yakınlığı” ilkesiyle yaratılan sözel ve fiziksel saçmalıklarla seyirciyi uzaklaştırdığı için yıkılmıştır.

Çalışmada, bu yıkımlarla anlatılmak istenenler absürt tiyatronun öğeleri doğrultusunda değerlendirilmiştir: üç-birlik kuralının yıkımı karşısında zamansızlık, uzamsızlık; kurgusuzluğun üzerine oyun düzlemlerinin incelenmesi karşısında mit barındırma, çok anlamlılık, savaş geçmişi; seyirci yakınlığının yıkılması üzerine uzaklık, sözel ve fiziksel saçmalık öğeleri incelenmiş; ayrıca yabancılaşma, umut, bekleyiş, evrensellik ve dünyaya atılmış insan düşüncesi gibi temalar da absürt görüşlerin anlatıldığı unsurlar olarak irdelenmiştir.

Absürt tiyatro, 1960’lardan itibaren kendi kültürünü yaratmış olan insanın yıkımlarını, trajik-komik durumunu ve çaresizliğini ona göstermiş ve “post-modern” niteliğini kazanmıştır. Yakın zamandaysa absürt tiyatronun kendini yitirdiği düşünülmüş ve absürdizm çerçevesinde sayısı yirmiyi geçmeyen eserler verilmiştir. Ancak bu eserler bile akımın henüz kendini yitirmediğini, hatta daha uzun süreler irdelenmesi gerekliliğini kanıtlar niteliktedir.

Söz konusu gereklilikten hareketle çalışma, akıma katkı yapan iki büyük yazarın eserini incelemiş ve absürt tiyatronun anlattığı sayısız konudan, metinlerce öne çıkanlarını incelemiştir. Absürt tiyatro, insanlık tarihinin eseridir; onu psikolojisi ve felsefesiyle ele alır. Bu yüzden ki tez, değeri bunca yüksek olan akımı irdelemeyi kendine görev edinmiş, geçmişini post-modernizme bağlayan köprüyü tiyatro yoluyla anlamaya çalışmıştır.

4. KAYNAKÇA

- 1) Beckett, Samuel. Godot'yu Beklerken. Dördüncü Basım: Kabakçı Yayınevi, İstanbul, 2000.
- 2) Esslin, Martin. Absürd Tiyatro. Birinci Basım: Dost Kitabevi, Ankara, 1996.
- 3) Şensoy, Ferhan. Güle Güle Godot. İkinci Basım: Orta Oyuncuları Yayınevi, İstanbul, 1996.
- 4) Yüksel, Ayşegül. Samuel Beckett Tiyatrosu. Birinci Basım: Habitus Kitap, İstanbul, 2012.
- 5) İncil - Tevrat - ZeburKutsal Kitap." *İncil: Luka*. N.p., n.d. Web. 14 Feb. 2014.
- 6)Çulhaoğlu,Gülşen 'Şeyhi'nin Hüsrev ü Şirin Mesnevisindeki Aşk İlişkileri',Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Bitirme Tezi